

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 5.9.2008
SEC(2008) 2390

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

Придружителен документ към

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**относно подписване от Европейската общност на Конвенцията за споразуменията
относно избор на съд**

ОБОБЩЕНИЕ НА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

**{COM(2008) 538 окончателен}
{SEC(2008) 2389}**

1. ПРОЦЕДУРНИ ВЪПРОСИ И КОНСУЛТАЦИЯ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Оценката на въздействието бе изготвена въз основа на „Проучване с цел събиране на информация за извършване на оценка на въздействието на ратификацията от Европейската общност на Хагската конвенция за споразуменията относно избор на съд“ (Study to Inform an Impact Assessment on the Ratification of the Hague Convention on Choice-of-Court Agreements by the European Community), което бе осъществено за Комисията от външен изпълнител¹ с принос от междуетовствената управителна група, свикана от Генерална дирекция „Правосъдие, свобода и сигурност“. В работата на междуетовствената управителна група участваха представители на Правната служба, Генералния секретариат, ГД „Предприятия и промишленост“, ГД „Вътрешен пазар и услуги“, ГД „Здравеопазване и въпроси, свързани с потребителите“ и ГД „Информационно общество и медии“. Настоящата оценка на въздействието бе разгледана от Комитета по оценка на въздействието. Препоръките му за подобрения бяха отразени в преработена версия на доклада.

Оценката на въздействието бе извършена въз основа на споменатото по-горе проучване, преглед на литературата, анализ на отговорите към документа за консултация на Комисията от 2004 г. в подготовка на заключителния кръг на преговори в Хага, преглед на резултатите от проучванията, осъществени от Международната търговска камара (ICC)² и Американската адвокатска колегия (American Bar Association)³, както и въз основа на анализ на търговските статистики (от Евростат).

2. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРОБЛЕМА

В рамките на Европейската общност въпросите, свързани с международната компетентност на съдилищата и признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, се уреждат от Регламент (ЕО) № 44/2001 от 22 декември 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (регламент „Брюксел I“)⁴.

Предвид съдебната практика на Съда на Европейските общности⁵ въпросите, свързани с международната компетентност и признаването и изпълнението на съдебни решения по отношение на трети държави, попадат в изключителната външна компетентност на Общността. Що се отнася до въпроси, които попадат във външната компетентност на Общността, това означава, че държавите-членки няма да могат да поемат нито поотделно, нито заедно международни задължения по отношение на трети държави.

¹ GHK Consulting Ltd, Бирмингам; проучването е достъпно на http://ec.europa.eu/dgs/justice_home/evaluation/dg_coordination_evaluation_annexe_en.htm

² ICC Survey regarding business practices on jurisdictional issues (Проучване на Международната търговска камара относно търговските практики по въпросите на подсъдността) (2003 г.) <http://www.iccwbo.org/law/jurisdiction/>

³ Проучване, проведено през октомври—ноември 2003 г. от отдела за международно право на Американската адвокатска колегия (Работна група на Американската адвокатска колегия за Хагската конвенция за споразуменията относно избор на съд).

⁴ ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1.

⁵ Решение на Съда от 31 март 1971 г., дело 22-70 Комисията срещу Съвета — Европейско споразумение за автомобилния транспорт, Становище 1/03 от 7 февруари 2006 г. относно компетентността на Общността да сключи новата Конвенция от Лугано относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

Заклученията на Конвенцията за споразуменията относно избор на съд в рамките на Хагската конференция по международно частно право през 2005 г. позволиха създаването на световна съдебна алтернатива за решаването на търговски спорове в случаите, в които страните са сключили споразумение относно избор на съд.

В рамките на Общността съществува предсказуема система от правила относно компетентността, основаваща се на избора на страните (споразумения относно избор на съд), и признаването и изпълнението на произтичащите от нея съдебни решения. Извън рамките на Европейския съюз обаче тази предсказуемост за предприятията от ЕС не съществува поради ограничения брой на многостранните и двустранните договори с трети държави и отсъствието на система от правила, които да се прилагат в световен мащаб.

Тази липса на правна сигурност може да се окаже „пречка за търговията“. Едно проучване показва, че несигурността на предприятията относно това чии национални съдилища ще разглеждат дадено дело по спорен договор възпрепятства световната търговия. 41 % от запитаните предприятия посочват, че несигурността относно това кой съд ще решава споровете или чие право ще се прилага към договора е била определяща в някакъв момент за вземането на важно бизнес решение на предприятието. Това явление се наблюдава по-често при големите предприятия (47 %), отколкото при малките (26 %).

В същото време всяко действие, което Общността предприема по отношение на трети държави, следва да защитава ценностите, приети в рамките на Общността, които поради своята важност трябва да бъдат защитавани и извън Европейския съюз.

2.1. Обобщение на проблемите

В тази област на политиката бяха установени четири основни проблема:

Проблем 1

Цената на правната несигурност за икономическите оператори от ЕС, свързана със:

- спазването в ЕС на техните споразумения относно избор на съд, които посочват съд, намиращ се извън ЕС; и
- спазването в трети държави на техните споразумения относно избор на съд, които посочват съд, намиращ се в ЕС.

Проблем 2

Цената на недостатъчната предсказуемост за икономическите оператори, за това че:

- решение, постановено от избрания съд, който се намира извън ЕС, ще подлежи на признаване и изпълнение в рамките на ЕС;
- решение, постановено от избрания съд, който се намира в рамките на ЕС, ще подлежи на признаване и изпълнение извън ЕС.

Проблем 3

Разходите и вредите, понесени от по-слабата страна — когато става въпрос за оператор от ЕС — в случай на недостатъчна закрила поради наличие на споразумение относно избор на съд, което посочва съд, намиращ се извън ЕС (напр. изборът на чуждестранен съд би могъл да доведе до лишаване на по-слабата страна от закрилата, която ѝ се осигурява от правото на Общността).

Проблем 4

В по-широк световен контекст, недостатъчната защита на правоотношения, които се ползват с особена защита в рамките на ЕС посредством правилата за изключителната компетентност (напр. на тези, свързани с недвижимата собственост, с правата на интелектуална собственост и т.н.).

2.2. Обхват на проблемите

Трудно е да се определи обхватът на проблемите, защото липсват съответни статистически данни, а емпиричните данни са в ограничено количество. Информацията, получена посредством консултациите, показва обаче, че правната несигурност, свързана със спазването на дадено споразумение относно избор на съд и с изпълнението на съдебни решения, може косвено да повлияе на бизнес решенията.

Както и при проблем 1, две проучвания по въпроса показват, че за голям брой предприятия (около 40 %) несигурността относно това кой съд ще решава споровете или чие право ще се прилага към договора е била определяща в някакъв момент за вземането на важно бизнес решение.

Както и при проблем 2, изчислено е, че около 40 % от предприятията изпитват затруднения, които понякога се оказват непреодолими, във връзка с признаването и изпълнението на съдебни решения.

Наличието на проблеми 3 и 4 не бе потвърдено от резултатите от консултациите, но това не означава, че тези проблеми не съществуват.

3. Цели

3.1. Обща цел

Цялостната обща цел се състои в това да се преодолеят потенциалните „пречки за търговията“ чрез намаляване на правната несигурност, т.е. да се насърчава международната търговия (външна за ЕС) и инвестиции чрез намаляването на правната несигурност при търговските договори.

3.2. Специфични цели

Общата цел се изразява чрез четири специфични цели, всяка от които е тясно свързана с основните проблеми, посочени в раздел 2. Тези специфични цели са в основата на главните критерии за оценка, които се прилагат по отношение на отделните варианти на политиката:

- (1) по-голяма правната сигурност за икономическите оператори от ЕС, че тяхното предпочитание за избор на съд, който да решава международните търговски спорове, ще бъде спазено;
- (2) по-голяма предсказуемост по отношение на избора на съд, който да решава международните търговски спорове, по които страни са икономически оператори от ЕС;
- (3) защита на правата на икономическите оператори от ЕС при определяне на избора на съд, когато те са по-слабата страна;
- (4) утвърждаване пред съдилищата, които решават международни търговски спорове извън ЕС, на защитата, предоставяна от законодателството на ЕС, на икономическите оператори от ЕС, които са страни по такива спорове.

Тези специфични цели на политиката бяха избрани по следните причини.

Специфична цел 1. Ще бъде от полза, ако страните по договор с международен елемент, които са сключили споразумение относно избор на съд, могат да бъдат уверени, че това споразумение ще бъде зачетено от избрания съд или от всеки друг сезиран съд.

Специфична цел 2. Ще бъде от полза, ако страните по договор с международен елемент, които са сключили споразумение относно избор на съд, могат да бъдат уверени, че решението на избрания съд ще бъде спазено (ще подлежи на признаване и изпълнение) в държавите на двете страни и/или в държавата на изпълнение.

Специфична цел 3. Ще бъде от полза за Общността, ако приетите решения защитават правата на по-слабите страни — когато става въпрос за оператор от ЕС — които сключват споразумения относно избор на съд. Постигането на тази цел не само ще закриля по-слабата страна, но също така ще доведе до конкуренция, като даде по-голяма увереност на по-малките предприятия да сключват договори с международен елемент.

Специфична цел 4. Ще бъде от полза, ако съдилищата извън ЕС осигуряват защита на права, аналогични на тези, които съществуват в ЕС. Това би могло да се случи чрез процес на „постепенно налагане“, при който „познатото води до възпроизвеждане на модела“ посредством разглеждане на дела, по които страни са предприятия от ЕС, в съдилища на трети държави, като доводите, представени от името на тези предприятия, се възприемат в законодателството и практиките на третите държави. Това може да има за потенциални последици увеличаване на вероятността предприятия от ЕС да решат да сключат международни споразумения и така да доведе до възможно увеличаване на търговския обмен.

4. ВАРИАНТИ НА ПОЛИТИКАТА

Вариант на политика		Описание на варианта на политика
<i>Варианти „запазване на статуквото“</i>		
Вариант на политика 1	„пасивно“ статукво	Общността не сключва конвенцията и не се предприемат нови инициативи в отговор на целите на политиката.
Вариант на политика 2	„активно“ статукво	Общността не сключва конвенцията, но в отговор на целите на политиката се преговаря по двустранни споразумения между Общността и избрани трети държави.
<i>Незаконодателни варианти</i>		
Вариант на политика 3	предоставяне на „публична застраховка“	Подкрепа за предоставянето и разходите за застраховка, която покрива допълнителните разходи за съдебни спорове (като например допълнителните разходи за дела, които се водят в трети държави, и финансовите загуби на операторите от ЕС от произнесени съдебни решения, които ги лишават от правата, които

Вариант на политика		Описание на варианта на политика
		иначе биха имали, ако бяха изпълнявали дейността си в рамките на ЕС), дължащи се на несигурността относно избора на съд.
Вариант на политика 4	Предоставяне на информация на предприятията за настоящите рискове, произтичащи от несигурността относно избора на съд.	Подкрепа за разходите за предоставяне на информация на операторите от ЕС относно рисковете, произтичащи от настоящата несигурност относно избора на съд, ако желаят да търгуват с трети държави, и относно практическите средства, с които разполагат, за намаляване на тези рискове.
Законодателни варианти ⁶		
Вариант на политика 5	Сключване на конвенцията от Общността без извършване на декларации по член 21.	Сключване на конвенцията от Общността, без да се изключват допълнителни въпроси от приложното ѝ поле чрез декларация по член 21.
Вариант на политика 6а	Сключване на конвенцията с извършване на декларация по член 21, с която се изключват авторското право и сродните му права.	Сключване на конвенцията от Общността, като се извършва декларация по член 21, с която се изключват авторското право и сродните му права от приложното поле на конвенцията.
Вариант на политика 6б	Сключване на конвенцията от Общността с извършване на декларация по член 21, с която се изключват свързани със	Сключване на конвенцията от Европейската общност, като се извършва декларация по член 21, с която се изключват свързани със застраховането въпроси от приложното поле на конвенцията.

⁶

Конвенцията позволява декларации за ограничаване на компетентността (член 19), декларации за ограничаване на признаването и изпълнението (член 20), декларации по отношение на специфични въпроси (член 21) и реципрочни декларации по отношение на споразумения за неизключителен избор на съд (член 22). С оглед на факта, че консултациите, които предхождаха приемането на конвенцията, не подкрепяха виждането, че декларациите, позволени по членове 19 и 20, следва да бъдат използвани от Общността, както и че редица държави-членки се противопоставят на включването на споразумения за неизключителен избор на съд, вариантите на политиката, представени в оценката на въздействието, не държат сметка за възможността за извършване на декларации по членове 19, 20 и 22.

Вариант на политика		Описание на варианта на политика
	застраховането въпроси.	
Вариант на политика 7	Комбинация от варианти на политика 6а и 6б.	Сключване на конвенцията от Общността, като се извършва декларация по член 21, с която се изключват авторското право и сродните му права и свързани със застраховането въпроси от приложното поле на конвенцията.

4.1. Сравнение на вариантите

Критерии за оценка↓ Варианти на политиката →	1. „Пасивно“ статукво	2. „Активно“ статукво	3. Предоставяне на „публична застраховка“	4. Повишаване на осведомеността	5. Сключване без изключения	6а. Сключване с изключване на авторското право	6б. Сключване с изключване на застраховането	7. 6а + 6б
По-голяма правна сигурност за икономическите оператори от ЕС, че тяхното предпочитание за избор на съд, който да решава международните търговски спорове, ще бъде спазено.	0	√	0	0	√√√	√√ ^N	√√ ^N	√√
По-голяма предсказуемост по отношение на избора на съд, който да решава международните търговски спорове, по които страни са икономически оператори от ЕС.	0	√	0	0	√√√	√√ ^N	√√ ^N	√√
Защита на правата на икономическите оператори от ЕС при определяне на избора на съд, когато те са по-слабата страна.	0	√	√	√	√√	√√ ^N	√√ ^N	√√√
Насърчаване на допускането пред съдилищата,	0	√	0	0	√√	√ ^N	√ ^N	√

които решават международни търговски спорове извън ЕС, на права, които са защитени съгласно законодателството на ЕС, на икономически оператори от ЕС, които са страни по такива спорове.								
Икономически и социални ползи.	0	√√	√ ^N	√ ^N	√√	√√ ^N	√√ ^N	√√√
Икономически и социални разходи.	0	0	Възможни отражения върху конкуренция	0	Противоречия с политики на Общността	Противоречия с политики на Общността	Противоречия с политики на Общността	0
Разходи за изпълнение.	0	Много ниски	Високи	Ниски до средни	Много ниски	Много ниски	Много ниски	Много ниски
Противоречия с политики на Общността.	Не	Не	Не	Не	Възможни	Възможни	Възможни	0
Предпочитан вариант.	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Да

4.2. Предпочитаният вариант

С оглед на оценката от таблица 4.1 предпочитаният вариант е вариант на политика 7, който се състои в сключване на конвенцията от Общността, като се извършват декларации по член 21 във връзка с авторското право и сродните му права и свързани със застраховането въпроси. Въпреки че варианти на политика 5, 6а и 6б постигат малко по-добри цялостни резултати за осъществяването на целите на политиката (с изключение на целта на политиката за защита на правата на икономическите оператори от ЕС), всички те създават възможни противоречия с политики на Общността. Вариант на политика 7 не създава такива противоречия и затова той е предпочитан. Очаква се също така този вариант да донесе по-големи икономически и социални ползи.

4.3. Потенциален мащаб и естество на въздействието на предпочитания вариант

Общата цел на предпочитания вариант на политика е да намали правната несигурност за икономическите оператори от ЕС. Затова сключването на конвенцията би следвало да въздейства като стимул за международната търговия и така да допринесе за намаляване на цените на стоките и услугите в ЕС.

Правната несигурност е само един от няколко фактора, които ограничават международната търговия. Предпочитаният вариант ще намали правната несигурност, но няма да я премахне. По-специално предпочитаният вариант ще увеличи

вероятността споразуменията относно избор на съд, както и съдебните решения на избрания съд, да бъдат спазвани и изпълнявани.

4.4. Разходите за предпочитания вариант

Предпочитаният вариант ще доведе до ниски разходи за изпълнение, свързани с подготовката на законодателните инструменти за подписване и сключване на конвенцията от Общността. Тъй като тази конвенция обаче няма да донесе ползи за ЕС, докато не бъде ратифицирана и от търговските партньори на ЕС, ще са необходими административни и дипломатически ресурси, за да бъдат насърчавани тези партньори и да се преговаря с потенциалните договарящи се страни.

Ще са необходими допълнителни разходи за мониторинг на прилагането (функционирането) на конвенцията след нейното сключване от Общността.

Предпочитаният вариант не поражда разходи за привеждане в съответствие или административни разходи за предприятията от ЕС, които търгуват на международно равнище. Предприятията са свободни да включат в своите договори споразумения относно избор на съд или да продължат да използват алтернативни методи за решаване на спорове.

4.5. Добавена стойност за ЕС

Предпочитаният вариант ще създаде значителна добавена стойност за ЕС. На първо място, ще има една-единствена система от правила за операторите от ЕС във всяка държава-членка и всъщност по този начин уеднаквяването на правилата в рамките на ЕС, създадено с регламент Брюксел I, ще обхване и договарящите се страни по конвенцията. На второ място, серия от двустранни споразумения с разнообрази освобождавания би могло да има обратен ефект, що се отнася до намаляването на правната несигурност, тъй като основните търговски партньори на ЕС вероятно желаят техните стоки и услуги да могат да бъдат търгувани в рамките на ЕС и с други търговски партньори при същите условия по отношение на споразуменията относно избор на съд.

Разходите за сключване на конвенцията са много ниски в сравнение с възможните икономически ползи, които са много големи. Потенциалните „недостатъци“ поради сключване на конвенцията са много малко. Те могат да се изразят например в задължението, произтичащо от конвенцията, в рамките на ЕС да се спазват „спорни“ съдебни решения, издадени от съдилищата на трети държави. Винаги обаче съществува възможността да бъде отказано признаването на такива съдебни решения поради причини, свързани с общественения ред (по член 9, буква д) от конвенцията), а също така може да се очаква, че броят на такива решения постепенно ще спадне поради „сближаване“ на съдебната практика.

5. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Хагската конференция по международно частно право, под егидата на която бе изготвена конвенцията, има практика да организира редовни срещи на специални комисии за оценка на прилагането на практика на конвенциите, за да може да следи и да оценява тяхното добро функциониране.

В допълнение към този институционален мониторинг Общността в качеството си на договаряща се страна следва да разработи свой собствен механизъм за мониторинг и оценка.

Няма подходящи „готови“ източници на съотносима информация, които позволяват да се оцени точно мащабът и естеството на съществуващите проблеми, и съответно да може да се извърши проследяване в бъдеще на това доколко тези проблеми ще намалееят.

При тези обстоятелства най-добрият начин за действие ще бъде да се приемат същите процедури, както за други законодателни инструменти в тази област, т.е. чрез редовен преглед на функционирането на конвенцията (напр. веднъж на всеки четири години) въз основа на проучване от външен изпълнител.